

in betrekking te treden tot dien staat, maar zich als vreemde in 't land aan te merken" ¹⁾. Zelf merkte Bilderdijk zich als vreemde aan: volgens de fijne opmerking van Colenbrander emigreerde hij naar het droomrijk van Teisterbant. ²⁾

Van de ergernis van hem en de zijnen, fel, maar zich lang niet altijd naar buiten openbarend, was voor den koning volstrekt geen rechtstreeksch gevaar te duchten. Geheel anders stond het met de ergernis, die hij wekte bij de Roomsche-Katholieken in België. Zij wilden geen toenadering tot de Protestanten: nulla communio in sacris. Het bleek al in een van de eerste vergaderingen van de grondwetscommissie van 1815. Die van de commissie van 1814 waren geregeld geopend met een gebed, waarin Gods zegen werd afgesmeekt „om Uwes Zoons Jezus Christus wil", maar toen bij den aanvang der zittingen van de tweede commissie Van Hogendorp voorstelde, ook nu telkens met gebed te beginnen, maakte een van de Belgische leden bezwaar: „la communion de prières pourrait ne pas s'accorder avec nos principes religieux", en men heeft er toen van afgezien. ³⁾ Ook later kwam het voortdurend uit, dat de Roomsche-Katholieken in het Zuiden — in het Noorden trouwens ook wel — afkeerig waren van het streven der Regeering, hen door middel van het „Nut", de openbare school en het Collegium Philosophicum tot meer verlichte — in hun oog Protestantsche — denkbeelden te brengen. Zelfs is aan dit streven in de eerste en voornaamste plaats de ondergang van het Vereenigd Koninkrijk te wijten.

Al is er welbezien geen reden dit een Protestantschen staat te noemen — 's konings politiek ten opzichte van de Roomsche-Katholieke Kerk kwam veeleer uit Jozefinisme dan uit antipapisme voort — toch is het zeer wel te begrijpen, dat zijn Roomsche onderdanen het als zoodanig beschouwden. Ook die van het Noorden. Het is volkomen natuurlijk, dat zij tegen de scheiding waren; ook, dat, toen deze onvermijdelijk bleek, zij contact gien zoeken met de liberalen. Zou men niet, nu de staat tot het grondgebied der zeven provinciën teruggebracht werd, opnieuw trachten de Generaliteitslanden in een uitzonderingspositie te brengen en de Roomsche Kerk in haar vrijheid van beweging te belemmeren? Zou men voor den Vorst niet weer den Hervormden godsdienst voorschrijven — het werd in 1840, toen

¹⁾ geciteerd bij Gewin, In den Reveilkring, p. 21.

²⁾ Gids 1919, IV, p. 27.

³⁾ Ontstaan der Grondwet, I, p. 77, II, p. 82—83.